Материјал из српског језика за трећи циклус (осми разред)

1. **Кликом на следећи линк сазнај више о животу и раду велике српске песникиње Десанке Максимовић.**

https://www.prelepapoezija.com/srpski-pesnici-2/desanka-maksimovic/

Путем наредног линка прочитај песму поменуте ауторке под називом "Покошена ливада".

https://miomircolakovicpoezija-izbor.blogspot.com/2018/09/desanka-maksimovic-pokosena-livada.html

ЗАДАТАК

Утиске о прочитаном тексту кратко забележи у писаној форми. Приликом анализе песме не заборави на књижевни род и књижевну врсту песме, али и на следеће важне елементе у структури песме: главни мотив (и остале битне мотиве у песми), основне песничке слике, боје и звукове у песми. При свему томе покушај да протумачиш појмове са којима песникиња пореди косаче. Издвој и језичкостилска средства (епитети, персонификације, ономатопеје, поређења). Запази још и глаголска времена у песми и истакни њихову улогу.

2. **О правилној употреби знакова интерпункције више ћеш сазнати кликом на следећи линк:**

https://www.savremena-osnovna.edu.rs/znakovi-interpunkcije-vodic-za-pravilnu-upotrebu/

ЗАДАТАК

Искористи следећи линк како би провежбао употребу интерпункцијских знакова.
https://www.slideshare.net/Lilit111/interpunkcija-vebanje-za-osnovnu-kolu

3. **Пажљиво прочитај следећи текст:**

Лековито биље-КАНТАРИОН

Лечи споља и изнутра

У народној медицини, кантарион или госпина трава, вековима се користи за лечење многобројних болести. Цењена и омиљена биљка травара, расте по пашњацима, ливадама и каменитим литицама. Цвета од маја до августа, а осим по јарко жутим цветовима, препознатљива је и по горчини и специфичном мирису. Кантарион је богат гвожђем, етарским уљима, смолом, каротином и витамином Ц.

Најзначајни састојак, ипак, је хиперицин који ублажава упале јер спречава развој бактерија и вируса. Одличан је и за превенцију и лечење гастритиса и чира на желуцу и дванестопалачном цреву, као и против болести бубрега, мокраћне бешике, јетре, слезине, повишеног крвног притиска и срчаних обољења. Користи се и споља против опекотина, хемороида и за зарастање рана. Последњих година, научна истраживања потврдила су да је добар лек и за ублажавање и лечење депресије, јер садржи хиперфорин. Ово једињење спречава разградњу серотонина (хормона среће) и ублажава симптоне депресије. У

поређењу са антидепресивима једнако је делотворан, а садржи мање нежељених дејстава. Кантарион има и мелатонин, који организам лучи током сна, па се ова биљка користи и као одличан лек против несанице. Али с обзиром на то да кантарион стимулише ензиме јетре да брже метаболишу лекове и тако смањује њихову концентрацију у крви, доказано је да може значајно да смањи или потпуно "поништи" дејство узетог лека. Зато не би требало да се узима са пилулама за контрацепцију, антидепресивима, лековима против повишеног холестерола и препаратима који се узимају пре трансплатације. Осим тога, кантарионово уље не би требало да се маже на кожу за време сунчања јер је фотосензибилно и може да изазове промене на кожи, најчешће тамне мрље. Госпина трава не би требало да се користи ни у препаратима за дневну негу лица, нарочито лети, јер не садржи ни заштитни фактор. Али уколико се правилно користи кантарионово уље је права благодет за кожу, нарочито после сунчања јер негује, спречава прерано старење и исушивање коже и посебно је користан за кожу опечену сунцем.

Текст узет из часописа “Биље и здравље”, бр. 18

ЗАДАТАК

Одговори на следећа питања у вези са прочитаним текстом:

- ✓ Шта сте ново сазнали о овој свима нама познатој биљци?
- ✓ Шта је то што се налази у тексту да вам је од раније познато.
- ✓ Да ли има нешто што није речено о кантариону, а да ви знате?
- ✓ Аутор овог текста користи и неке стручне, мање познате изразе, као што су су ензими, трансплантација, сензибилно, превенција... Потражите њихово значење у неком од речника страних речи и израза.

… Rešili smo se bili da brodom pređemo ceo Sognefjur da bismo dobili potpun utisak norveške prirodne znamenitosti koja se zove fjur. Jako površno rečeno, fjur je duga, manje ili više široka voda u kamenom žddrelu; ali je veoma komplikovano odrediti u čemu je naročitost norveške kompozicije tih dvaju elemenata. Fjur se uvlači u zemlju u dužini od sto do dve stotine, i preko ve stotine kilometara, i vijuga sasvim kao reka. Ali na mnogim mestima je tako ogromno širok da imaš impresiju mora; na drugim mestima ga zatvaraju cirkuske stene i ti imaš utisak jezera; i najzad planinski venci mogu sasvim da se primaknu, fjur dobija dve, manje više paralelne obale, i izgleda kao reka. Ali u svima tim svojim oblicima, fjur ima i plimu i oseku, pa prema tome ima i sve mirne i ćudljive pojave i igre mora. A kako se u neobičnoj užini prostire od otvorene pučine do samog srca zemlje, to usput nailaziš sve stepene primorske i kontinentalne klime, i sve karakterističnosti i bizarnosti u prirodnim pojavama i u načinu života u najsuprotnijim klimatskim prilikama. Najzad jedna od najvažnijih okolnosti, koja tumači veličanstvenost, nevulgarisanost, čak neku sublimnu nepristupačnost tih voda, leži u obliku stena koje fjurove prate. Planine su skoro isključivo veoma visoke, i ne samo ono što se obično razume pod izrazom strmenitih stena, nego su od jeddne nagle okomitosti koja je apsolutna i jeziva vertikalnost. Fjurovi su dakle ponajčešće vode bez obala, i u tome je, rekla bih, tajanstvenost slike i mističnog života oko tih voda. Ima doduše mesta koja leže na fjuru, ali to je tako razređeno da satima putuješ a ne vidiš obale koliko da čovek jednom stopom korakne na suvo. Strahoviti zidovi od kamena, pravi kao sveća, koji se isto tako pravo nastavljaju i pod vodom, i koji su često pod vodom toliko duboki koliko su nad vodom visoki.. I ako se čamcem voziš po fjuru, i priteraš čamac tik uz stenu, onda imaš jezivi doživljaj da arukom hvataš kamen na koji nigde ne možeš stati, i kroz bistru vodu gledaš crno produženje stene u dubinu fjura, i nesvest ti je u čulima i u svesti jer ne vidiš i ne možeš da zamisliš gde i na čemu stoji ta strašna zidina; a kad pogledaš u visinu, ne možeš sagledati kraj tome što se uz tebe diglo ogromno, tvrdo i tešk… Ali da bi se dobio što jači pojam o fjuru, nužno je sve to, i mirne i nemirne njegove slike, zamisliti u čudnom, jedinstvenom severnom osvetljenju. Ja ne znam pravo u čemu je to severno osvetljenje. Jesu li to tragovi sunca koje nikad ne može sasvim da zađe, jesu li to duše stvari koje nikad ne mogu sasvim da zaspe. Kroz maglu vidiš, kroz mrak vidiš, a na nebu je uvek bitka ili litija boja. Na jugu, od svakog daha postaje glas, ovde od svakog daha postaje svetlost, i boja. Vode uzimaju one sjajne nijanse metala koje su tako čudno sastavljene od toplog i od hladnog. Nebo uzima boje voća i cveća. A vazduh onu čudnu, vidovitu providnost koja ti zanese oči, omađija čulo vida i diže pred njim sve zavese daljina I tada svaku pojavu i svaku stvar vidiš sa celom draži boja, linija i nekog čudnog lelujavog kretanja, i čisto se trzaš da ćeš kroz tu intenzivnu, novu svetlost odjedared ugledati kako se zemlja vrti… I sve to stoji potpuno nedodirnuto i pošteđeno od banalnosti čovečjeg života, sve ima neku pračistoću iz vremena stvaranja sveta. Jer gorovi su u visini, u dolinama planina koje se jedva naziru; a ako ponegde, na srozanim kamenicama, i čuči kućica ili pusta koleba ribara, one su tako usamljene da još više uzdižu tišinu fjura i strast ćutanja.Na obalama se ne leži, ne kupa, ne peca, u vodu se ne bacaju ostaci od jela i stare krpe, nema ćuprija, nema buradi i sanduka, nema ljudske psovke. Samo tiho plove lađe i čamci, i u prolazu se nemo smeše i pozdravljaju, i izgledaju kao vodene ptice koje svaki čas mogu u vazduh da prnu. Na Sognefjuru ima toliko lepota da čovek obamre od umora hoteći sve u oko da unese i u dušu da primi…

Isidora Sekulić, „Pisma iz Norveške” (odlomci)

preuzeto iz:

Isidora Sekulić, Proza, Biblioteka Srpska književnost u sto knjiga, knjiga 73, Matica srpska, Novi Sad, Srpska književna zadruga, Beograd, 1971.

ЗАДАТАК

Пажљиво прочитај одломке из путописа Исидоре Секулић под називом “Писма из Норвешке”. Забележи кратко своје утиске о прочитаном тексту, с посебним осврtом шта је то заокупило пажњу ауторке.

Шта је топутопис и зашто су баш њена писма значајна, сатзнај подробније путем следећих линкова.